

Kültürel Bir Değer Anadolu Parsı Ve Çağdaş Seramik Sanatına Yansımaları*

A Cultural Value The Anatolian Leopard And Its Reflections on Contemporary Ceramic Art

ÖZET

Pars veya leopar kedigiller ailesinden olup Panthera cinsinin dört büyük kedi türünden biridir. Tarihsel süreçte insanlar üzerinde çok büyük bir etkiye sahip olmuştur. Anadolu'da yaşayan insanın da ilgisini çektiği hatta bir kült hayvanı konumuna yükseltilmiş olduğu bilinmektedir. Anadolu'da yaşadığını gösteren arkeolojik bulgular bu bilgiyi destekleyici niteliktedir. Günümüzde Anadolu parsi'nin soyunun tükendiği veya tükenmeye yüz tuttuğuna dair bilgiler bulunmaktadır. Son dönemlerde 2024 yılında fotokapana yakalandığı ve hala yaşadığına dair Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü kaynaklı haber ve bilgiler medyaya yansımıştır. Anadolu parsının önemi dünyadaki bütün pars türleri içinde en büyük olanı ve biyolojik spektrum açısından dikkate değer olması yanı sıra Anadolu kültürü ile tarihi açısından da oldukça kıymetli olmasından kaynaklanmaktadır. Anadolu'da neolitik ve kalkolitik çağlara ait duvar resimlerinden, Anadolu motiflerine kadar yer bulan izleri, günümüze kadarki süreçte değişen yaşam ortamıyla zorlu mücadelesi, nesli tükenmiş /tükenmeye yüz tutmuş olması, bu kültürel değerün günümüzde çağdaş sanatçıların eserlerine yansımalarının/ izdüşümlerinin araştırılması ve belirlenmesi açısından gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada Anadolu parsi nitel yöntem ile çeşitli kaynaklardan tarihsel ve kültürel bir değer olarak ele alınmış olup bu ilhamla çalışma üreten öne çıkan sanatçılar/seramik sanatçıları ve eserleri araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Kültürü, Anadolu Parsı, Çağdaş Seramik Sanatı.

ABSTRACT

The leopard or panther is a member of the feline family and is one of the four big cat species of the genus Panthera. It has had a great impact on people throughout history. It is known that it attracted the attention of the people living in Anatolia and was even elevated to the status of a cult animal. Archaeological findings showing that they lived in Anatolia support this information. Today, there is information that the Anatolian leopard is extinct or on the verge of extinction. Recently, news and information from the General Directorate of Nature Conservation and National Parks that it was caught in a camera trap in 2024 and is still alive have been reflected in the media. The importance of the Anatolian leopard stems from the fact that it is the largest of all leopard species in the world and is notable in terms of its biological spectrum, as well as being quite valuable in terms of Anatolian culture and history. Its traces, from the wall paintings of the Neolithic and Chalcolithic ages to Anatolian motifs, its difficult struggle with the changing living environment until today, and its extinction/near extinction reveal the necessity of researching and determining the reflections/projections of this cultural value in the works of contemporary artists today. In this research, the Anatolian leopard was discussed as a historical and cultural value from various sources using the qualitative method, and the prominent artists/ceramic artists who produced works with this inspiration and their works were investigated.

Keywords: Anatolian Culture, Anatolian Pars, Contemporary Ceramic Art

GİRİŞ

Türkçedeki adı “Pars (=Bars)”, Latincedeki bilimsel adı ise “*Panthera pardus*” olan hayvandan ülkemizde yöreden yöreye değişmekle birlikte, “panter”, “leopar”, “dağ aslanı” veya “kaplan” olarak bilinmesinin yanı sıra pelenk, böbür, tekir ve alacanavar olarak da bahsedilmektedir (Arpacık, 2018:1, 2). Dünyada leopar türünün alt türlerine ilişkin çalışmalar devam etmekte olup yapılan son genetik çalışmalara göre 8 alt türde toplanmaktadır. Türkiye sınırlarında yayılış gösterdiği bilinen alt tür; Gürcistan, Azerbaycan, Ermenistan, İran, Rusya, Türkmenistan gibi ülkelerde de dağılım gösteren Anadolu parsi (*Panthera pardus tulliana*) alt türüdür. Anadolu parsının tüm leopar alt türleri içerisindeki en büyük leopar alt türü olduğu bilinmektedir (Özkan, 2023)(Şekil 1).

Romalı devlet adamı Marcus Tullius Cicero, MÖ 51-50 yılları arasında Kilikia Valisi olarak görev yaparken gladyatör savaşlarında kullanılmak üzere bugün Türkiye'nin Antalya, Burdur ve Denizli illeri arasında yer alan Kibyris bölgesinden Anadolu parslarının gönderilmesini istemiştir. Modern araştırmacılar bu dönemde Cicero'nun belirttiği özelliklere dair notlarından yola çıkarak leopar türlerini sınıflandırırken leopar türünün

Figen Işıktan ¹

How to Cite This Article

Işıktan, F. (2025). “Kültürel Bir Değer Anadolu Parsı Ve Çağdaş Seramik Sanatına Yansımaları” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:11, Issue:5; pp:884-893. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15535697>

Arrival: 03 April 2025

Published: 30 May 2025

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ DoçDr., Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, Antalya, Türkiye. ORCID: 0000-0003-3869-9649

Anadolu'daki popülasyonlarına Cicero'nun ön adı olan Tullius'tan esinlenerek 'Tulliana' adını vermiştir (Özkan, 2023).

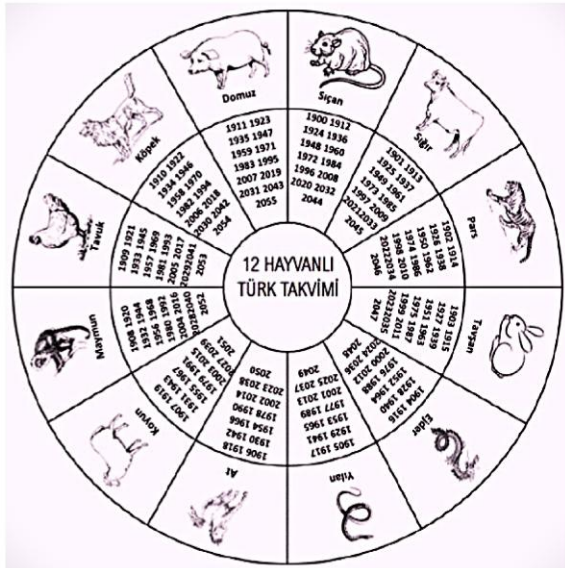

Şekil 1: Anadolu parsı.

Kaynak: Özdemir, 2023.

ANADOLU KÜLTÜRÜNDE PARS

Türklerin parsı çok eski tarihlerden beri tanıdıkları ve on iki hayvanlı Türk takvimindeki hayvanlardan birisi olduğu bilinmektedir. Türk kavimlerinin en eski zamanlardan beri, en çok kullandıkları takvim sistemi, on iki hayvanlı takvim sistemidir[...] Bilinen ilk Türk yazılı anıtı olan Orhun Yazıtları' nı yapan Göktürkler (552-745), on iki hayvanlı Türk takvimini kullanmışlardır (Külcü, 2015:2). Bu takvimin 3. Yılı pars anlamına gelen Bars yılı olarak anılmaktadır (Şekil 2).

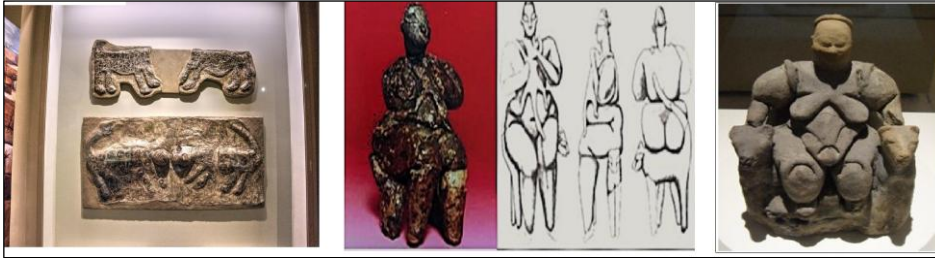

Şekil 2: On iki hayvanlı Türk takvimi.

Kaynak: Çabuk & Eren, 2023:344

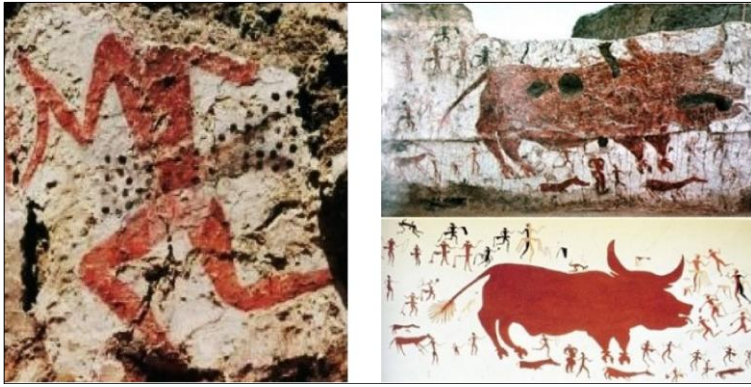
Tarihsel süreçte pars ile ilgili ortaya çıkan eserler ve buluntular Anadolu'daki varlığının ve ona atfedilen önemin göstergesi olmuştur. Pars sembolizmi Neolitik dönem Çatalhöyük yapılarında duvarlarda bulunmuş olan rölyeflerde yine burada bulunmuş duvar resimlerinde avlanma eylemi tasvir edilirken çizilmiş olan avcılarının bellerindeki postlarda görülmektedir. Ayrıca bu bölgede pars' ın ana tanrıça ile ilişkilendirildiği heykeller bulunmuştur. Pars figürünün seramik kap yapımının başlaması ile çömlek yüzeylerine aktarıldığı da görülmektedir. Anadolu'da çok sık kullanılan sembolik öğelerden birisi olan pars genellikle benekli postu ile betimlenmekte ve doğurganlık ile ilişkilendirilmektedir. Tasvirleri, özellikle Çatalhöyük oda kabartmaları (Şekil 3.1) ve Hacılar'da bulunmuş heykelciklerden bilinmektedir. Gerek Çatalhöyük'teki kabartmalarda gerek Hacılar' da ele geçen heykelciklerde leoparlar/pars sık sık tanrıçayla birlikte, tanrıçanın bir parçası ya da çocuğu (Şekil 3.2) gibi tasvir edilmişlerdir

(Özgül& Kılıç, 2024:172,173). Çatalhöyük'te yan dayanaklarında leopar/pars figürü olan bir koltukta doğum yaparken tasvir edilmiş tanrıca heykeli bulunmuştur (Şekil 3.3).

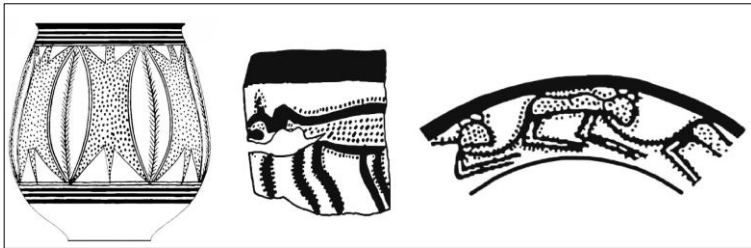
Şekil 3: Pars tasvirleri. (Soldan sağa) 1. Pars kabartmaları, Çatalhöyük. 2. Tanrıca heykeli, Hacılar. 3. Tanrıca heykeli, Çatalhöyük.
Kaynak: 1. Ertuğrul, 2015. 2. Özgül & Kılıç, 2024:174. 3. Ertuğrul, 2015.

Neolitik Dönemde avcılık geleneğinin devam ettiğini gösteren buluntular arasında en önemli örnek Çatalhöyük Tapınak A.III.1'in doğu duvarında bulunan tasvirdir (Şekil 4.1). Burada beyaz kuşak ve siyah benekli pembe leopar/pars postu giymiş bir insan figürü yer almaktadır (Evecen & Beydiz, 2018:326). Evlerin duvarlarında da çeşitli resimler bulunmaktadır. Av sahneleri, geometrik desenler, yıldızlar, leoparlar/pars, kuşlar, geyikler gibi birçok figür görülmektedir (Kurtuluş, 2023) (Şekil 4.2).

Şekil 4: Av tasvirlerinde pars. (Soldan sağa) 1. Avcı çizimi, Çatalhöyük. 2. Av sahnesi, Çatalhöyük.
Kaynak: 1. Evecen & Beydiz, 2018:326. 2. Kurtuluş, 2023.

MÖ 7. binyılın sonu ile MÖ 6. binyılın ortalarına kadar, daha çok Güneydoğu Anadolu'nun da içinde bulunduğu Kuzey Mezopotamya'da süregelen ve özellikle de boyalı çanak çömlek geleneği ile öne çıkan Halaf kültüründe leopar/pars motifi çita, boğa, yaban koyunu, geyik, ceylan, dağ keçisi, eşek, balık, yılan, akrep ve çeşitli kuşlardan oluşan diğer natüralistik ve geometrik bezemeler gibi kapların üzerine resmedilmiştir (Şekil 5.1)...Halaf kültüründe leopar/pars, söz konusu bölgede yer alan Tell Arpaçiye (Şekil 5.2), Çagar Bazar (Şekil 5.3) ve Tell Halaf'ın yanı sıra Kahramanmaraş'taki Domuztepe gibi yerleşimlerde bulunan betimlemelerle bilinmektedir (Erdalkıran, 2020).

Şekil 5: Seramik ürünlerde leopar motifi (Soldan sağa) 1. Bitkiler arasına gerilmiş leopar postu. 2. Pars motifi, Tell Arpaçiye. 3. Pars motifi, Çagar Bazar
Kaynak: Erdalkıran, 2020.

Karabük ili, Eskipazar ilçesi'nin yaklaşık 3 km doğusunda bulunan Paphlagonia Hadrianoupolis'inde yapılan arkeolojik araştırmalarla, M.Ö. 1. ve M.S. 8. yüzyıllar arasında kentte yerleşim olduğu anlaşılmaktadır. Kentte ortaya çıkarılmış antik yapı kalıntılarının bir kısmı mozaik zeminlidir (Patacı, 2011:27). Bu mozaiklerde leopar/pars betimlemesi dikkat çekmektedir (Şekil 6)

Şekil 6: Pars betimlemeli mozaik detay.

Kaynak: Pataci, 2011:38

Anadolu’da bazı mimari yapılarda Türklerin sembolik ve inançsal geleneği olan Pars figürüne rastlanmaktadır. Doğubeyazıt İshak Paşa Sarayının girişi, Tortum Bağbaşı ve Haho Kilisesi toplanma alanındaki girişler, Ani Harabeleri, Kayseri Döner Kümbette yer alan Pars örnekleri bunlardan bazılarıdır. İlhanlılardan kaldığı bilinen Erzurum Yakutiye Medresesinin kapısında da pars figürleri görülmektedir(Ergül Güvendi, 2023: 208).

Kanuni Sultan Süleyman’ın bir Anadolu yaban koyununu kılıçla avlarken betimlenmiş olduğu bir minyatürde Pantera Pardus Tullina’nın varlığı dikkat çekmektedir (Şekil 7.1). Yıldırım Beyazıd’ın ok ve yay ile bir geyik avlarken resmedildiği diğer bir minyatürde ise tepelere doğru kaçan Anadolu parsını görmekteyiz(Ertüzün & Ergir) (Şekil 7.2).

Şekil 7: Osmanlı minyatürleri. (Soldan sağa) 1. Kanuni Sultan Süleyman av sahnesi. 2. Yıldırım Beyazıd av sahnesi

Kaynak: https://www.ergir.com/son_anadolu_panteri_yazi.htm

Anadolu da yaygın olarak bulunan post desenli halıların ve kilimlerin zeminlerinde pars motifi işlenmiştir. Bu dokumalarda pars çeşitli pozisyonlarda olduğu gibi gerilerek asılmış post şeklinde de uygulanmıştır (Aksoy, 2021:54).

Anadolu parsı 20. yüzyılın sonlarına doğru kaçak avcılık baskısı nedeniyle azalmaya başlamış ve giderek yok olmanın eşiğine gelmiştir. 14 Ocak 1974’de öldürülen Anadolu parsı adına Beypazarı’nda bir anı heykeli dikilmiştir (Şekil 8.1). Neslinin tükendiği düşünülürken Diyarbakır Çınar ilçesi Solmaz köyünde 3 Kasım 2013 tarihinde öldürüldüğü ortaya çıkmıştır. Günümüzde uluslararası sözleşmelerle korunan leopar/pars 4915 sayılı kara avcılığı kanunu ile koruma altına alınmıştır. Türkiye Cumhuriyeti çeşitli dönemlerde yok olma tehdidi altındaki türler kapsamında hatıra parası ve pulu çıkarmıştır (Şekil 8.2) (Ertüzün & Ergir).

Şekil 8: Cumhuriyet dönemi Anadolu parsi anı eserleri (Soldan sağa) 1.Anıt Heykeli 2.Anı pulu

Kaynak: Ertüzün & Ergir

ÇAĞDAŞ SANATTA ANADOLU PARSI

Anadolu parsi birçok çağdaş esere ilham olmuştur. Çatalhöyük'te 1962'de kazıları başlatan James Mellaart'ın, Çatalhöyük'te 1993'te çalışmaya başlayan öğrencisi İlan Hodder'in *Çatalhöyük-Leopar'ın Öyküsü* adlı kitabı 2019 yılında yayımlanmıştır. *Anadolu Leoparı*, Emre Kayış'ın yazıp yönettiği 2021 yapımı komedi-drama filmidir. Metaforik bir anlatım içermektedir.

Küratör Siret Uyanık ve Çatalhöyük Kazı Başkanı Doç. Dr. Ali Umut Türkcan tarafından 2023 yılında İstanbul, AKM'de *Bellegin İzi: Neolitik Kent Çatalhöyük* adlı sergi hayata geçirilmiştir. Küratör Çatalhöyük'ün zengin sembollere sahip bir yaşam alanı olduğunu vurgulayarak, sembollerin o dönemin yaşam tarzıyla ilgili ilginç verilere ışık tuttuğunun altını çizmiştir. Sergide, Türkiye'nin zengin arkeolojik mirası çağdaş sanatla birleştirilerek, geçmişin izleri modern bir perspektifle sunulmuştur (Türkyılmaz, 2023). Bu sergide disiplinler arası bağlamda Anadolu leoparının/parsının özgün yorumlarının yer aldığı eserleri görmek mümkündür (Şekil 9).

Konya'nın Hüyük ilçesi Çavuş mahallesinde Sonsuz Sükran kültür/sanat köyü 2010 yılı itibariyle faaliyete geçmiştir. Burada 2011 yılına ait bir sanat projesi kapsamında Selçuklu tasarımı anlayışında iki adet Anadolu Parsi heykeli yapılması ve köyün girişine yerleştirilmesi planlanmıştır (Şekil 10).

Şekil 9: *Bellegin İzi: Neolitik Kent Çatalhöyük* adlı sergiden Anadolu parsi temalı eserler (soldan sağa) Rıdvan Coşkun, Nadire Şule Atılğan

Kaynak: <https://konyabulteni.com/tarihi-sanatla-bulusturuyor/>

Şekil 10: Anadolu Parsi Heykel projesi. (Soldan sağa) 1. Pars heykelleri 2. Pars heykel tasarımı (altta) 3. Heykeltraş Nilhan Sesalan

Kaynak: (Soldan sağa) 1, 2. <http://www.sonsuzsukran.org/anadolu-parslar/305.html> 3. <https://www.nilhansesalan.com>

Volkan Yılcı serbest çalışan dijital rölyef/heykel modelleme uzmanı olup 3D organik modelleme ve 3D rölyef modelleme çalışmaları, 3D printerlarda ve cnc takım tezgâhlarında imal edilebilen 3 boyutlu modellerin dijital çizimlerini yapmaktadır (Yılcı). Çizdiği modeller genellikle üretim için kullanılmaktadır ve cnc makineleri ve 3D yazıcılarla işlenebilmektedir. Anadolu parsi 3D model çalışması günümüz teknolojisi bağlamındaki yorumuyla dikkati çekmektedir (Şekil 11).

Şekil 11: Volkan Yılcı, Anadolu parsı 3D model

Kaynak: <https://volkanyilanci.com/portfolyo/>

ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATINDA ANADOLU PARSI

Eserlerinde esin ve tema olarak Anadolu parsını ele alan seramik sanatçıları konusunda internet siteleri, mevcut basılı kaynaklar, sanatçı ifadeleri ve küratör yazıları incelenmiştir. Bu bağlamda Merve Şimşek, Tuğba Namlı, Ayşegül Yurdakul, Gülnur Çavuş ve Serap Ünal adlı sanatçıların seramik eserlerinde Anadolu parsının ele alındığı ve çağdaş anlamda yorumladıkları tespit edilmiştir.

Türk sanatında önemli bir yeri olan ve köklü bir geçmişe sahip olan seramik sanatının çağdaş uygulayıcılarından genç bir sanatçı Merve Şimşek geçmiş Anadolu kültürü ve güncel bağlamda tükenmeye yüz tutmuş bir değer Anadolu parsını konu aldığı kişisel yorumlarıyla dikkat çekmektedir. Gerek Anadolu dokumalarındaki leopar/pars tasvirinin (Şekil 12.1) gerek Çatalhöyük duvar resimlerindeki avlanma sahnelerinde bulunan resimsel anlatımın yorumlanması (Şekil 12.3) onun eserlerinde seramik formlarla buluşmaktadır. Diğer bir eserinde ise Anadolu parsının biyolojik varlığının yok olmaya yüz tutması nedeniyle korunması gereken bir değer olduğuna dikkat çekmek isteği görülmektedir (Şekil 12.2).

Şekil 12: Merve Şimşek , (Soldan sağa) 1.Seramik form 2.Seramik duvar panosu 3.Seramik form.

Kaynak: Yazarın fotoğraf arşivi.

Tuğba Namlı çalışmasında Anadolu Parsını popüler kültür bağlamında ele alırken eserinde leoparın/pars agresif yönünü, bir çocuğun Anadolu leoparına/parsına dönüşebileceği kavramını işlemektedir (Şekil 13).

Şekil 13: Tuğba Namlı

Kaynak: Yazarın fotoğraf arşivi.

Ayşegül Yurdakul, Gülnur Çavuş, Melek İkiz, Şebnem Sunay isimli seramik sanatçıları 2023 yılında *Köklerden Düşlere Smyrna* isimli seramik ve çini sergisini İzmir arkeoloji müzesinde açmıştır. Daha sonra bu sergiyi farklı mekanlara taşımışlardır. İzmir'in kadim zamanlarından ilham aldıkları, eski uygarlıkların sanatsal ifadelerini günümüz sanatsal anlayışıyla harmanladıkları eserlerini sergilemişlerdir (URL-1). Bu kapsamda İzmirli sanatçı Ayşegül Yurdakul'un çalışmaları İzmir, Smyrna kazılarında bulunan farklı eserlerden esinler taşımaktadır. Geçmiş dönem bulgularındaki pars figürü çağdaş bir ifade dili ile yeniden yorumlanmış olup, eserleri geçmişle bağlar kurarken günümüze iz düşümü oluşturmaktadır (Şekil 14).

Şekil 14: Ayşegül Yurdakul, (Soldan sağa) 1. Seramik tabak 2.Seramik form.

Kaynak: Yazarın fotoğraf arşivi.

İzmirli sanatçı Gülnur Çavuş ise Batı Ege kıyılarındaki arkeolojik kazılarda bulunmuş olan desenlerden yola çıktığı ve yine tarihten izler taşıyan eserlerinde pars figürü ile günümüze bir kolaj sunmaktadır (Şekil 15).

Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi öğretim üyesi Serap Ünal'ın *Belleğin İzi: Neolitik Kent Çatalhöyük* adlı sergide yer alan eserinde orta bölümde yer alan Hacılar' da bulunmuş ve yavru leoparı/parsı kucaklamış şekilde tasvir edilmiş olan leoparlı tanrıça heykelinden (Şekil 3.2) esinlenilmiş olduğu düşünülmektedir. Eserin diğer bölümünde ise Çatalhöyük duvar buluntularından av sahneleri yer almaktadır. Çatalhöyük duvar resimlerinde leoparın/parsın avcılarının belinden savrulan bir örtü olarak sembolize edildiği bilinmektedir (Şekil 16).

Şekil 15: Gülnur Çavuş

Kaynak: <https://izmir.ktb.gov.tr/TR-362931/koklerden-duslere-smyrna-2024-seramik-cini-sergisi.html>.

Şekil 16: Serap Ünal

Kaynak: <https://www.instagram.com/p/Cet-c1-r-aV/>

SONUÇ

Pars'ın Anadolu'daki varlığına ait en eski kanıt dokuz bin yıllık geçmişe sahip olan Çatalhöyük'te bulunmuş pars/leopar tapınağıdır.

Türk kültüründe Uygur ve Göktürk dönemlerinde etkisini göstermiş olan pars o dönemlerden bu yana kullanılmış sembolik bir figürdür. Bu kültün Ön-Türklerle Anadolu'ya geldiği düşünülmektedir. Türklerin Anadolu coğrafyasında yer alması ile birlikte pars sembolizmi ve motifi de bu bölgedeki yapılarda görülmeye başlanmıştır. Osmanlı dönemi minyatürlerinde Anadolu Parsının yer alması bu hayvanın biyolojik ve kültürel varlığının birer delilidir.

Pars'ın simgesel anlatımı genellikle benekler ile ifade edilmektedir. Diğer bir simgesel anlatımı ise tanrıça kültüründe dini bir unsur ve tanrıcanın bir parçası olarak tasvir edilmesi doğurganlık ile ilişkilendirilmesine neden olmuştur.

Geçmişteki kayıtları çok eski tarihlere dayanan Anadolu parsı ülkemizde 20. yüzyılın sonlarına doğru kaçak avcılık baskısı nedeniyle azalmaya başlamış ve giderek yok olmanın eşiğine gelmiştir. 1974 yılında Ankara Beypazarı' n da vurulan Anadolu Parsı'ndan sonra her hangi bir parsa rastlanılmadığı için soyu tükenmiş olarak kabul edilmektedir. Ancak Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 1974'ten sonra ilk kez 2019'da fotokapan ile görüntülenen Anadolu parsının 2023,2024 yıllarında yeniden görüntülendiğini açıklamıştır.

Neolitik ve kalkolitik çağlara ait duvar resimlerinden, Anadolu motiflerine kadar pek çok yerde bulunan izleri, Anadolu parsının günümüze kadarki süreçte değişen yaşam ortamıyla zorlu mücadelesi, nesli tükenmiş/tükenmeye yüz tutmuş olması, bu kültürel değerın günümüzde çağdaş sanatçıların eserlerine yansımalarının/ izdüşümlerinin araştırılması ve belirlenmesi açısından oldukça önemlidir. Bu değeri şöyle ifade edebiliriz; biyolojik olarak yok olma tehlikesi olan bir canlı konusunda toplumun dikkatini çekmek. Diğerı ise pek çok önemli kültürün var olduğu Anadolu topraklarında Anadolu parsının var oluşunu belgeleyen arkeolojik bulgular ve bunların çağdaş sanata yansımaları ile geçmiş ile bugün arasında bağlar kurmak.

Araştırma sonucu kültürel bir değer olan Anadolu parsının halen birçok çağdaş Türk sanatçısının eserine ilham kaynağı olmaya devam ettiği belirlenmiştir. Bunların arasında arkeolojik kazı bulgularını temel alan kitaplar, metaforik anlatım içeren filmler, Anadolu arkeolojisinin güncel sanat izlerini takip eden *Belleğin İzi: Neolitik Kent Çatalhöyük* gibi disiplinler arası sergiler de bulunmaktadır. Anadolu parsının çağdaş seramik sanatçıların eserlerine yansımaları da bunların içerisinde yer almaktadır. *Köklerden Düşlere Smyrna* gibi antik dönem esin kaynağı olan seramik sergileri de dikkate değerdir. Bu bağlamda Merve Şimşek, Tuğba Namlı, Ayşegül Yurdakul, Gülnur Çavuş ve Serap Ünal gibi sanatçıların seramik eserlerinde Anadolu parsı çağdaş anlamda yorumlanmaktadır. Anadolu parsı günümüzde de kültürümüzün bir parçası olmaya devam etmektedir. Gelecekte de kültürümüzün bir parçası olarak ilham olmaya devam edeceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Aksoy, E.(2021).“Pars (Leopar) Postunun Mitolojik Olarak İncelenmesi ve Anadolu Dokumalarında Kullanımı”, Sanat ve Tasarım Dergisi, (27):35-62.

Arpacık, A.(2018).“Pars (Panthera Pardus)’ın Doğu Karadeniz Dağlarındaki Üreme Durumu Ve Beslenmesi”, Doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi/ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon

Çabuk, H. Ö. & Eren, S.(2023). “Anadolu Taş Tezyinatında “On İki Hayvanlı Türk Takvimi” İle İlişkili Hayvan Tasvirleri: İkonografik Anlamları Üzerine Bir Değerlendirme”, ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. 329-354

Erdalkıran, M. (2020). “Anadolu'da Leopar”, Aktüel Arkeoloji dergisi, <https://aktuelarkeoloji.com.tr/kategori/aktuel/anadolu-da-leopar> [Erişim Tarihi:17.12.2024]

Ergül Güvendi, N. (2023). “Siyasal İletişim Ve İletişim Sosyolojisi Bağlamında Türk Devlet Geleneğinde Güç Sembolleri: Pars-Aslan Sembolünün İkonolojik Analizi”, Anasay,(25): 205-212.

Ertuğrul, E. (2015). “Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nde Görülmesi Gereken 10 Çatalhöyük Eseri”, Arkeofili, <https://arkeofili.com/anadolu-medeniyetleri-muzesinde-gorulmesi-gereken-10-catalhoyuk-eseri/> [Erişim Tarihi: 17.10.2024]

Ertüzün, M.& Ergir Y.(t.y.)“Son Anadolu Panteri”, https://www.ergir.com/son_anadolu_panteri_yazi.htm [Erişim Tarihi: 25.01.2025]

Evecen, A. & Beydiz, G.M.(2018.).“Paleolitik Ve Neolitik Dönem Buluntularında Giyim Kültürü”, Turkish Studies Social Sciences, Volume 13/ 10: 303-333

Kurtuluş, E. (2023).“İnsanlık Tarihinin İlk Şehri Çatalhöyük Hakkında Bilmeniz Gerekenler”. Oggusto Digital Platform, <https://www.oggusto.com/seyahat/yurtici/insanlik-tarihinin-ilk-sehri-catalhoyuk-hakkinda-bilmeniz-gerekenler> [Erişim Tarihi: 22.01.2025]

Külcü, R. (2015). “Türklerin Kültür Mirası Olarak “12 Hayvanlı Türk Takvimi ” ”, Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 1(1):1-4.

Özdemir, M. Y. (2023).Anadolu Parsı Fotokapanla Görüntüldü, Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/anadolu-parsi-fotokapanla-goruntulendi/>2986192 [Erişim Tarihi:25.01.2025]

Özgül, E. & Kılıç, Y. (2024). “Eski Anadolu’da Leopar-Aslan, Boğa-Geyik Bağlamında Tanrıçanın Zoomorf Tasvirleri (MÖ 2. Binyılın Sonuna Kadar)”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,(53): 170-185.

Özkan, M.(2023). “Anadolu efsanesi pars koruma altında”, Türk Tarım ve Orman Dergisi, <http://www.turktarim.gov.tr/Haber/960/anadolu-efsanesi-pars-koruma-altinda> [Erişim Tarihi: 02.01.2025]

Patacı, S. (2011).“Paphlagonia Hadrianoupolis’i Hamam A ve A Kilisesi Mozaikleri”, Journal of Mosaic Research, (4): 27-50.

Türkyılmaz, F.(2023). “"Belleğin İzi: Neolitik Kent Çatalhöyük" sergisi AKM Galeri'de açıldı”, Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/tr/kultur/bellegin-izi-neolitik-kent-catalhoyuk-sergisi-akm-galeride-acildi/3088894> [Erişim Tarihi: 25.01.2025]

Yılancı, V.(t.y.). “Hakkımda”, <https://volkanyilanci.com/> [Erişim Tarihi: 25.01.2025]

(URL-1)“İzmir’in 8 bin 500 yıllık tarihi... Bornova'da 'Köklerden Düşlere Smyrna' sergisi kapılarını açtı”, <https://www.gundemebakis.com/izmirin-8-bin-500-yillik-tarihi-bornovada-koklerden-duslere-smyrna-sergisi-kapilarini-acti> [Erişim Tarihi: 25.01.2025]